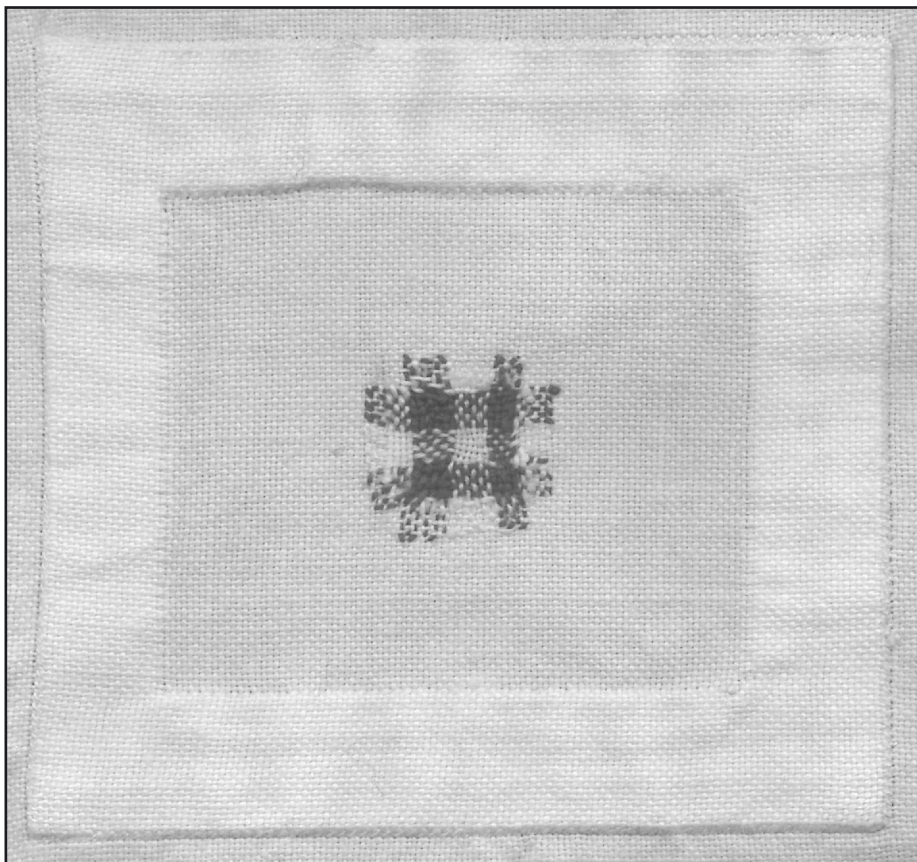

TENEN

Dansk Tekstilhistorisk Forening

7. årgang, nr. 4

Forår 1997

*Detalje af en Schweizerklud.
Læs inde i bladet om Schweizerkludens tilblivelse.*

Indhold:

Referat af TENENs Generalforsamling 1997	side 3
Formandens årsberetning	side 4
Falsterturen	side 7
Registrering af tekstiler	side 12
Metodisk håndarbejdsundervisning	side 14
Temadag: Art to Wear og Engelsk broderi	side 19
En forespørgsel	side 20
Studietur til Oslo i efterårsferien	side 21
Skovtur til "Heden"	side 22

Udstilling af huenakker på Ellegårdsmuseet i Stavnsholt ved Farum 10. og 11 maj 1997, begge dage kl. 13 - 16

Museet åbner i denne weekend sæsonen med en række udstillinger og demonstrationer af gamle håndværk. Silke-Annet - der selv er Farumborger - har lånt "stalden" til en udstilling af sin store samling af guld- og sølvbroderede huenakker samt nogle huer syet af Farums berømte huekone, kaldet Stine, der broderede fra ca. 1860 til sin død i 1897. Der bliver også mulighed for at se enkelte andre nakker af navngivne brodøser.

Ellegården er en stor hvid og rød gård, der ligger helt ud til Stavnsholtvej i selve Stavnsholt tæt på Farum. Den er let at finde på Kraks kort, blad 106 C2. Der vil i øvrigt være cafe åben begge dage, og arrangementet er for hele familien.

Håndarbejdets dag den 6. november 1997

De fem håndarbejdsskoler i Danmark har påtaget sig opgaven med at koordinere Håndarbejdets dag den første torsdag i november. På aktivitetsdagen vil der foregå mange forskellige ting, eksempelvis: Åbent hus, aktuelle og historiske udstillinger, deltageraktiviteter, foredrag og debat. Mere end 200 folkeskoler har allerede meldt sig som interesserede.

TENEN arrangerer skovtur til "Heden" den 17/8 1997. Se side 22.

Referat af TENENS generalforsamling

lørdag den 15. marts 1997 på Seminariet for Formgivning, Nykøbing Falster

1. Valg af dirigent: Vibeke Ervø. Referent: Beth Døssing
2. Navneopråb: 14 stemmeberettigede og 4 gæster.
3. Godkendelse af referat fra generalforsamlingen i 1996:
Der er ikke kommet indsigelser til bestyrelsen, det anses derfor for godkendt.
4. Formandens beretning: Se andet steds i bladet.
Beretningen blev godkendt.
5. Indkomne forslag, der har betydning for budget:
Der var ikke kommet nogen forslag.
6. Fremlæggelse af revideret regnskab og budget: Godkendt.
Regnskabet kan fås ved henvendelse til kassereren.
7. Fastsættelse af kontingent: Uændret.
8. Valg til bestyrelse for 2 år ad gangen: På valg var Susanne Nielsen, Anni Mejdahl og Annet Laursen Skjelsager. Alle 3 blev genvalgt.
9. Valg af revisor og 2 bestyrelsessuppleanter for 1 år: Lucie Borgsmidt-Hansen blev genvalgt som revisor. Jytte Harboesgaard og Vibeke Lilbæk blev genvalgt som bestyrelsessuppleanter.
10. Øvrige indkomne forslag:
Bestyrelsens forslag til vedtægtsændringer. Forslag 2 blev vedtaget med 10 stemmer for.

§ 6 lyder herefter:

Generalforsamlingen indkaldes med 4 ugers varsel, én gang årligt. Forslag, som ønskes behandlet på generalforsamlingen, skal være bestyrelsen i hænde senest 14 dage før generalforsamlingen. Generalforsamlingen er beslutningsdygtig uanset de fremmødte medlemmers antal. Ved stemmelighed bortfalder forslaget. Stemmelighed ved personvalg medfører omvalg. Hvis dette også resulterer i stemmelighed, foretages valget ved lodtrækning.

§ 9 lyder herefter:

Dagsorden for generalforsamlingen:

1. Valg af dirigent.
2. Navneopråb.
3. Formandens beretning. Denne har været trykt i medlemsbladet sammen med indkaldelse til generalforsamlingen.
4. Godkendelse af formandens beretning.
5. Indkomne forslag der har betydning for budget.
6. Fremlæggelse af revideret regnskab og budget.

7. Fastsættelse af kontingent.
8. Valg til bestyrelse for 2 år ad gangen, i lige år vælges 4 bestyrelsesmedlemmer og i ulige år vælges 3 bestyrelsesmedlemmer.
9. Valg af revisor og 2 bestyrelsessuppleanter for 1 år.
10. Øvrige indkomne forslag.
11. Eventuelt.
12. Kulturelt tekstilt indslag.
Referent er altid TENENs sekretær.
Referatet underskrives af dirigenten og bringes i førstkommande medlemsblad.

§ 10 lyder herefter:

Den daglige ledelse af foreningen varetages af bestyrelsen, som består af 7 medlemmer. Bestyrelsen vælger selv formand, næstformand, kasserer m.v. samt fastsætter en forretningsorden. Bestyrelsen er beslutningsdygtig ved fremmøde af 4 bestyrelsesmedlemmer. I tilfælde af stemmelighed bortfalder forslaget.

Der var ikke indkommet andre forslag.

11. Annet Laursen Skjelsager orienterede om Osлотuren i efterårsferien, uge 42, 1997.
12. Kulturelt tekstilt indslag: Se selvstændigt referat.

Vibeke Ervø, dirigent. Beth Døssing, referent

Formandens årsberetning 1996-97

Dette års generalforsamling afholdes på Falster, som er en spændende og særpræget tekstilø. Bestyrelsens medlemmer skiftes til at være ansvarlig for generalforsamlingens afvikling, og denne gang er det Hanne Frøsig Dalgaard i samarbejde med Falsters Tekstillaug, Seminariet for Formgivning samt Museet Falsters Minder, der har tilrettelagt programmet.

I TENEN - Dansk Tekstilhistorisk Forening er der sket en del forandringer i det forløbne år. Sidste år blev der indvalgt tre nye bestyrelsesmedlemmer, hvilket har givet bestyrelsen en større bredde og

kontaktflade, ligesom bestyrelsen først nu afspejler, at foreningen er landsdækkende. Ved konstitueringen skete der ligeledes en større rokning på bestyrelsesposterne, med det resultat at vi har fået en mere dynamisk og arbejdsom bestyrelse. Vi synes selv, vi har nået en del i det forløbne år. De forskellige afholdte arrangementer, hvortil der har været god tilslutning, skal ikke nævnes her, da de alle har fået omtale i bladet i årets løb. I stedet vil jeg fortælle lidt fra bestyrelsens hverdag. Vi har traditionen tro afholdt 4 bestyrelsesmøder, 2 på Sjælland, hvor bestyrelsesmedlem-

mer har lagt hus til, og vi har afholdt 2 møder på Badstuen i Odense. Møderne på Fyn betyder, at alle bestyrelsesmedlemmer kan nå at rejse ud og hjem samme dag.

Vi har udarbejdet 2 forslag til nye vedtægter - dem skal der stemmes om i dag. Det er vigtigt, at en forenings vedtægter er i overens-

stemmelse med den faktiske virkelighed, derfor kan der være behov for jævnlige justeringer af vedtægterne. Det har efterhånden vist sig, at vores procedure for generalforsamlingen ikke er særlig hensigtsmæssig, derfor de nye forslag. Ligeledes kan man tale om, at Tenen har et demokratisk underskud, da formanden hidtil har været tillagt mere magt end de øvrige bestyrelsesmedlemmer. Tiden er løbet fra en sådan politik - det ser vi også, når vi sammenligner med andre foreninger.

Vi har ligeledes udarbejdet en forretningsorden for bestyrelsesarbejdet. En fast forretningsorden betyder også, at nye bestyrelsesmedlemmer hurtigere kommer ind i arbejdet.

Vi har søgt om optagelse i Dansk Folkeoplysnings Samråd, der er en paraplyorganisation for en lang række foreninger og oplysningsforbund. Vores begrundelse for ansøgningen er, at de opgaver Tenen varetager i allerhøjeste grad er folkeoplysende. Vi definerer begrebet folkeoplysning bredt - i ordets oprindelige betydning, selvom vi godt ved, at mange sætter lighedstegn mellem folkeoplysning og undervisning, Vi forventer, at få svar på vores ansøgning i april måned, og såfremt Tenen bliver optaget, vil vi indstille Hanne Frøsig Dalgaard som vores repræsentant i Samrådet.

Tenens arbejde hviler på tre grundpiller. Som den første vil jeg gerne omtale bladet, da det er dette, der binder medlemmerne sammen. Også her er der sket forandringer. Lone Egeberg har overtaget Kamma Gudmand-Høyers

plads, og bladgruppen er blevet udvidet med Vibeke og Frits Lilbæk, der står for layout og billedbehandling. Den nye bladgruppe lagde ud med et flot og indholdsrigt blad i januar, og vi ser frem til, at redaktionen fastholder, men også forfiner og udvikler den linje som er lagt. Bladet er til enhver tid Tenens visitkort udadtil, derfor er det vigtigt at styrke dette. Bladfremstillingen lægger beslag på mange frivillige arbejdstimer, så derfor en stor tak til redaktionen, men også tak til de medlemmer der sender bidrag i form af kortere eller længere artikler. Bidrag fra vores skrivende medlemmer modtages altid med taknemmelighed!

Den næste grundpille er tema-dage og arrangementer. Vi prøver på at skabe stor variation i tema-dagenes indhold, hvilket har medført, at der er overordentlig stor tilslutning, når disse afvikles i hovedstadsområdet. Til gengæld er det sværere at gennemføre arrangementer i provinsen, hvor medlemmerne bor mere spredt. Vi vil dog fastholde, at der jævnligt skal foregå aktiviteter i provinsen, da Tenen er en landsdækkende forening. Men det betyder, at vi må eksperimentere os frem, før vi finder den eller de rette former. Og her kommer samarbejdet med lokale væve/tekstilkredse ind i billedet. Vi har jævnligt samarbejdet med andre foreninger, og det er en side, der både skal fastholdes og styrkes i de kommende år. Når interesserne er sammenfaldende vil det være oplagt at lave fælles arrangementer. Skulle man frygte, at Tenens historiske profil vil forsvinde, må jeg sige tværtimod: flere kan mere!

Som eksempel kan jeg nævne den rejse til Norge som Tenen arrangerer i samarbejde med Håndarbejds-lærernes Landsforening. Her er arbejdsfordelingen klar: Tenen tager sig af de gamle tekstiler, og håndarbejds-lærerne af de nye! Det er første gang, vi forsøger os som egentlige rejsearrangører, men rejseudvalget lægger sig i selen for at skabe et spændende og alsidigt program.

Jeg vil desuden nævne, at to af Tenens medlemmer har tilbudt at åbne deres hjem og fremvise deres tekstilsamlinger for foreningens øvrige medlemmer. Disse henvendelser er vi meget glade for, og de er indarbejdet i den kommende programlægning. At værne om private tekstilsamlinger er også en mærkesag for Tenen. Ved at vise samlingen til andre, bliver ejeren måske mere bevidst om samlingens værdi.

Den sidste grundpille er registrering af tekstiler i privateje. Forklædereregistreringen vil vi arbejde med frem til marts 1998, så har vi arbejdet med projektet i 5 år. Der vil antagelig også til den tid vise sig at være "huller" i indsamlingsarbejdet. Registreringsarbejdet kan man kalde en form for folkelig forskning, da alt indsamlingsarbejdet er sket med frivillig arbejdskraft. At en forening står bag indsamlingsarbejdet betyder også, at der åbnes mange flere kommodeskuffer og skabe, end man som enkeltperson ville kunne forvente. Forklædets historie er vigtig at få fortalt, og jeg vil gerne citere, hvad et medlem skriver til os: "det er desværre hverdagen, som er så utrolig svær at rekon-

struere, når der er gået nogle få år". Derfor endnu en opfordring til at bidrage til spørgeskemaundersøgelsen, så emnet bliver belyst fra mange sider. I det kommende år skal der registreres 2 private forklædesamlinger på Sjælland, og der bliver registrering i Sønderjylland, hvor vi indleder et samarbejde med Sydjysk Tekstilkreds.

Tenen har ligeledes udarbejdet et sæt retningslinjer for anvendelsen af det registrerede materiale. Disse retningslinjer bliver trykt, og de vil fremover blive uddelt til de personer, der bidrager til registreringen, og her er oftest tale om personer, der ikke har tilknytning til Tenen. Retningslinjerne vil desuden blive trykt i et kommende nr. af vores blad.

For nogle år siden modtog Tenen en samling tekstilprøver, der har tilhørt Poul Sterm. Denne samling er blevet registreret i årets løb, og der vil ligeledes komme en artikel om samlingen i bladet. De tre

felter som Tenen arbejder på, kan forekomme forskellige - alligevel er de nøje forbundne - registrering giver stof til bladet eller omvendt, såvel som en registrering kan resultere i en temadag om emnet.

TENEN - Dansk Tekstilhistorisk Forening har nu 7 år på bagen. I årenes løb har vi eksperimenteret med form og indhold, men efterhånden har vi fået arbejdsområdet klart defineret. Det historiske skal være ledetråden, dog uden at vi falder til nostalgi, derfor vil jeg gerne slutte af med at citere Poul Henningsen: "Se historisk på nutiden og moderne på fortiden."

Og så er det god skik at takke alle bestyrelsesmedlemmer for indsatsen i årets løb - ligeledes tak til øvrige medlemmer der har hjulpet Tenen med stort eller småt. Og til allersidst: Tak til trofaste medlemmer, der år efter år fornyer medlemskabet - uden disse medlemmer var der ingen forening.

Susanne Nielsen

Falsterturen den 15-16. marts 1997

Ja, så blev det Falster, der sku' ha' fornøjelse af TENENs besøg med generalforsamling. Som et af de få medlemmer her fra de sydlige øer (Lolland) havde jeg set frem til dagene, og jeg må sige, at jeg ikke blev skuffet.

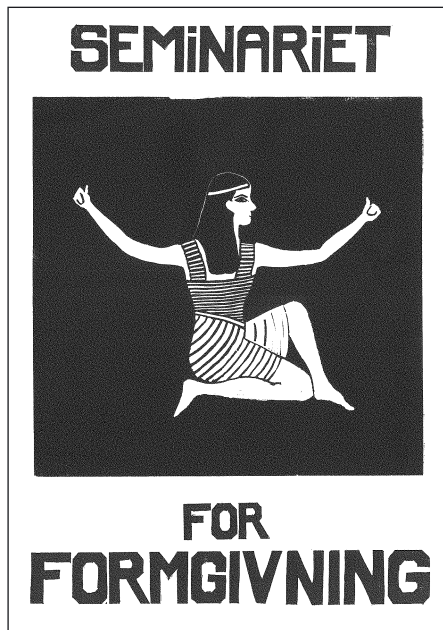
Vi mødtes kl. 12 på Seminariet for Formgivning i Bispegade, det nu for mange år siden nedlagte Sygehus. Det vakte minder hos mig, da jeg som 11 år var indlagt der på Epidemifdelingen af en nu næsten

udryddet sygdom som skarlagensfeber samt difteri - godt tre måneder, blandt andet i julen. Dengang - i 1938 - var der en stor epidemi, så der var opstillet barakker og ens besøgende stod ude i kulden og måtte se til os.

Ja, det var et lille sidespring. Nu bliver der bygget og købt naboer til udvidelser.

Da alle efterhånden var dukket op, bød lærerne Hanne Holm og Merete Klitgård Andersen velkom-

men i den tekstile afdeling, som efterhånden er blevet den mindste del af Seminariet. Vi blev kaldt ind til alle tiders frokostbord. Det var meget spændende med mange delikatesser. Jeg var især meget begejstret for alle de forskellige grønne salater. "Gåsevin" stod på bordet, men øl kunne dog købes. Da den værste sult var stillet, fortalte Merete Klitgård Andersen om Seminariets historie og fremtidsplaner. Seminariet startede i 1979 med tekstilerne, men er i 1992 blevet udvidet med grafik og formgivning - billedkunst og formgivning. Uddannelsen varer i tre år.

Merete Klitgård Andersen måtte tage tønnen med os 20 fremmødte, da Hanne Holm var optaget andetsteds - der sker meget på sådan et sted. Der var kursus i kantinen, så vi var på "systuerne", hvor der

var pænt og ryddeligt og så var vi i kælderens, hvor der sad en af eleverne og drejede ler - meget fascinerende. Videre til, hvor der støbes i gips til buste og stukkatur i et helt nyt lyst rum. Så sku' vi ud i regnvejret til afdelingen i et nu nedlagt mejeri "Guldborgsund", som var ved at blive indrettet i spændende farver. Der stod nogle og lavede oplæg til stoftryk og eksperimenterede med forskellige giftige kemikalier for at se, hvordan stofferne ku' gøres spændende som f. eks. til Cloqué. Der var store trage til udsugning. De lignede tørrehjelme, og om de brugte det i fritiden til at få ordnet hår, la'r jeg stå hen i det uvisse - Vi så et sted, hvor der blev malerier til. Elever var i fuld gang, og der så ud, som der skal, tror jeg, ret så rodet og med mangefarvede malerpletter overalt - måske kommende store kunstnere! Derfra til den grafiske del, hvor der lå spændende plakater af forskellige arter. Alt i alt en meget omfattende aktivitet. Det må være det, der hedder "fagre nye verden".

Så ud i regnvejret igen - over til den alvorligere del af TENEN, nemlig generalforsamlingen, den vil jeg ikke skrive så meget om andet end, at den foregik i god ro og orden. Dirigentklokken var ikke i brug før vi sku' ind til kaffebordet, som vi efterhånden trængte til. Der var en lækker hjemmebagt kage til.

Falsters Tekstillaug

Vi samledes i privatbiler for at tage til Stubbekøbing, hvor vi var inviteret af Falsters Tekstillaug. Elna Dasseville førte an i kortegen, og vi kørte igennem det skønne Falster

ad snoede veje forbi Corselitze, Næsgård Agerbrugsskole, til Hesnæs Havn, hvor Tekstillauget havde til huse de første år. Vi var lige ude og strække benene og få lidt frisk luft (det var blevet tørvejr), så de meget velholdte Hesnæshuse som er udvendig beklædt med strå. Det er en form for isolering mod vejret, som er lidt barsk i dette område.

Vel ankommet til Stubbekøbing hvor Tekstillauget har til huse i en meget smuk gammel ejendom som er fredet og nu er blevet til museum i underetagen og Tekstillauget på første sal. Kustoden holdt ekstra længe åben for vores skyld, så vi også kunne få det at se. Vi blev budt velkommen af bestyrelsen til Tekstillauget med vin og kransekage og Aage Fisker, kustode på museet fortalte om dets opståen juli 1992, da ejendommen blev købt ved auktion. Kommunen havde købt en stor vægtsamling, og en privat skænkede en meget fin samling af blåt emalje køkkengrej, så Glud & Marstrand sponsorerede en sum. Museet blev en realitet, mere blev skænket hen ad vejen, og det er nu et pænt hus, også med lidt gamle tekstiler fra Falster.

Videre ovenpå til Tekstillauget, hvor Elna Dasseville fortalte om, hvordan lauget var blevet stiftet af nogle piger, som gik sammen og dyrkede forskellige vævninger. Det blev til en snak om behovet for en forening. Den blev stiftet i 1985 og startede i en nedlagt skole i Bregninge. Der-

efter på Hjortebjerg Produktions-skole i 1986, hvor de til Sankt Hans holder "Sommertekstil" med udstilling, salg og modeopvisning, alt i et nedlagt savværk. Det sku' nedrives, så derfor ledte de med lys og lygte efter andet og blivende sted. Det blev i Stubbekøbing, hvor de håber på fortsat at kunne blive i dejlige lokaler. Måske er der som andre steder for lidt plads, men hvad, så kommer man da hinanden ved. Foreningen har ca. 140 medlemmer.

Tro det eller ej, vi sku' ha' noget at spise, så lidt hen ad gaden på "Stubben" hvor der var bestilt bøf til kl. 19.15 og hvilken hakkebøf! Jeg tror alle blev overvældet af størrelsen og lækker grøn salat og så for mit vedkommende et stort krus øl. Ja, vi gik ikke sultne fra bordet. Tilbage til Tekstillauget, hvor to søde unge lærerinder skulle holde et spændende foredrag om:

Syskolerne på Falster

Ingeborg Svanholm fortalte om Falsters syskoler, som blev startet af det Classenske Fideikommis. De lå i et ret begrænset område og der var syv skoler. Præsten var med til at godkende de koner, enker, som sku' undervise.

Moseby Syskole startede 1829 i en præstegård, senere hos en bondemand med Trine Smed, som senere blev fyret på grund af kritik fra undervisningsinspektør Johanne Blom. Trine underviste nemlig ikke i at strikke strømper, og dette var jo nok så vigtigt. Hun fik dog en pension på 5 kr. om året.

Horbelev Syskole fik 200 rigsdaler til en tilbygning til et degnesæde til en enke, som underviste pi-

Moseby Syskole, hvor Elna Dasseville gik i syskole i 1938.

gerne. Den startede i 1830, men nedbrændte i 1930.

Vejninge Syskole startede i 1876 med Ane Katrine Jørgensen, som fik 24 kr. om året af Fideikommiset. I 1922 overgår skolen til sy- og pogeskole, fortsætter til 1970 med børn om dagen og voksne om aftenen.

Sdr. Kirkeby Syskole starter på en nedlagt landevejskro i 1867 med asyl om formiddagen, syskole om eftermiddagen.

Bregninge Syskole fik i 1920 5000 kr. til at ombygge en ejendom. Den blev startet af en forening, og pigerne startede i 5-6 års alderen og fortsatte til konfirmationen. De var delt i to hold, små om formiddagen og store om eftermiddagen. Undervisningen var gratis, dog kunne gårdmandsdøtre betale 50 øre. Der var udstilling af årets

fremstillede ting, der også blev præmieret med 1., 2. og 3. præmie.

Næs Syskole var der ikke så meget skrevet om, men den har antagelig fungeret som de foran omtalte skoler.

Inge Marie Hansen fortalte om formål og paragraffer for de østfalsterske Sy- og Spindeskoler finansieret af det Classenske Fideikommis:

1. Nyttige mennesker til statens bedste
2. Understøtte og befordre vindskibelighed og arbejdsomhed i nødvendige dele for landets vel
3. Hjælpe og lindre fattigdom og elendighed.

Altså fik både pigerne og samfundet gavn af syskolerne - dermed gode husmødre - materialer medbragte eleverne selv.

Vi så medbragte arbejder fra tidligere elever fra disse skoler, som var meget fint udført. Man skal huske på, at det var piger fra 5 til 14 år, og jeg kan ikke lade være med at tænke på hvad mine egne børnebørn nu får af undervisning af håndarbejde i Folkeskolen - det var måske en idé at påbegynde nye skoler?

Klokken var blevet rigtig mange, og vi sku' til et nyt program næste dag, så vi takkede de to lærerinder for deres meget spændende foredrag samt stor tak til Tekstillauget og drog til hver sit, nogle sku' overnatte hos Fru Møller ved Havnen. Det var de meget spændte på, andre kørte hjem.

Falsters Minder

Søndag kl. 9.30 sku' vi mødes på museet "Falsters Minder", hvor vi

blev modtaget af lederen Liselotte Mygh og Birgit Schytt, som er mangeårig medarbejder og har det daglige ansvar for tekstiler og dragter.

Liselotte Mygh fortalte lidt om museet, der blev startet af en kreds af borgere i Nykøbing Falster 1923 og har til huse i Czarens Hus, det fik navnet efter zar Peter den Store, som engang indtog sit måltid i kroen der. Museet har så udviklet sig igennem årene til et ret spændende museum, der rummer både butik og en miniby forstæet på den måde, at der er gader med butikker fra det gamle Nykøbing Falster så som en guldsmed, apotek, glarmester osv. Det er faktisk for omfattende at uddybe det nærmere. Der er udstilling af keramik, legetøj, en gammel ege (en båd), forskelligt fra det gamle enkesæde Nykøbing Slot, der første gang omtales i det 12. år-

Tekstiler i Falsters Minde. I midten ses referenten og i venstre kant Birgit Schytt.

hundrede. Enkesæde 1533-1568 for Sofie af Pommern, fra 1588 for Sofie af Mecklenburg efter ombygning og 1699-1714 for den sidste dronning Charlotte Amalie, Christian den Femtes Dronning. Slottet blev nedrevet 1767 og solgt.

Så til det, der var TENENs formål med at besøge Nykøbing Falster, nemlig museets meget spændende og righoldige samling af gamle falsterske tekstiler, som er ret enestående. Der blev vist frem både af skorter, særke, forklæder, stolpeklæder o. s. v. med de for egen helt specielle vævninger, broderier, kniplinger Der var også en gammel træramme til fremstilling

af de bundne kniplinger, som vist kun findes her i området ved Guldborgsund. De forskellige kunne næsten ikke løsrive sig fra tekstilerne.

Men alt får jo en ende, og vi fik en spændende afslutning på museet med vin og mjød fra det sidste skud på museet, nemlig en ny "gammel købmandsforretning" et par skridt fra "Falsters Minder". De dristige drak mjød med navnet Thors Hammer og resten drak æblevin med småkager.

Hermed vil jeg slutte med tak til alle - samt TENENs bestyrelse - for et par meget spændende og for mig lærerige dage.

Vera Hansen

Registrering af tekstiler

Hvilke oplysninger er TENEN interesseret i? Afhængigt af hvilke tekstiler/genstande der er tale om, vil der være behov for forskellige oplysninger. TENEN er dog altid interesseret i personoplysninger, dvs. hvem har fremstillet/anvendt tekstilet? Hvornår er tekstilet fremstillet/anvendt, og hvor i landet? Oplysninger om relationer mellem nuværende og tidligere ejer er også værdifulde. Hvis personoplysningerne er sparsomme, kan TENEN vælge at registrere ud fra andre kriterier - f.eks. håndværksmæssige eller æstetiske kvaliteter. Eller tekstilet kan være overordentlig tidstypisk eller så usædvanligt, at det kræver en registrering. Når ejeren får genstanden retur, er den forsynet med et kort

med navn, adresse, registreringsnummer og evt. andre oplysninger.

Hvorledes opbevares det indsamlede materiale? Når en registrering er afsluttet, har TENEN følgende materialer at tage vare på: registreringskort i såvel kladde som renskrevet form, dias, negativer og papirbilleder, opmålinger (snitmønstre) af udvalgte tekstiler, samt breve og beretninger fra ejerne. Undertiden modtager TENEN også tekstiler i gave, men foreningen samler først og fremmest på OPLYSNINGER. Af plads- og sikkerhedsmæssige årsager opbevares materialet hos forskellige medlemmer af bestyrelsen. Et samlet arkiv er således ikke etableret. Efterhånden som materialet vokser i

omfang, vil det blive nødvendigt at tage opbevaringsforholdene op til revision.

Hvem har adgang til det indsamlede materiale? Den til enhver tid siddende bestyrelse samt ikke-bestyrelsesmedlemmer, der har været medarbejdere på registreringsprojekterne har naturligvis adgang til materialet. Øvrige interesserede medlemmer af TENEN kan få adgang til kartotekskortene, dog kun i fotokopi uden personoplysninger. Og adgang til de originale genstande hos ejerne, vil kun i særlige tilfælde blive formidlet gennem TENENs bestyrelse. Disse snævre rammer for adgangen til materialet er fastlagt, fordi ejerne ikke skal have ulejlighed af at bidrage til projektet, og ligeledes er det nødvendigt, at vi beskytter den private ejendomsret.

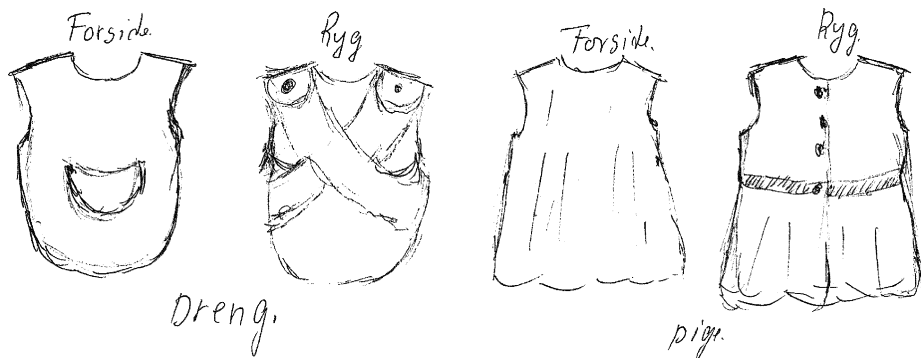
Hvorledes formidles materialet? Det indsamlede materiale bearbejdes og formidles af et eller flere medlemmer af registreringsgruppen. Antallet af medarbejdere på disse opgaver afhænger af den

valgte form. Formen kan være artikler i TENEN, diasforedrag, katalog eller bogudgivelse. Forklædere-registreringen er iværksat med henblik på en bogudgivelse. Det skal præciseres, at personoplysninger KUN offentliggøres efter aftale med ejerne.

Edb-registrering? Metoden med papir og blyant kan forekomme gammeldags, men TENEN er hverken et museum eller en institution med adgang til avanceret teknologi. Det er vigtigt, at bestyrelsesmedlemmer og menige medlemmer kan deltage i registreringsarbejdet uden, at der stilles krav om særligt udstyr. Skal det indsamlede materiale indarbejdes på edb, vil opgaven blive lagt på 1-2 personer, hvilket vil være en urimelig byrde. Papir, blyant og skrivemaskinemetoden er effektiv og i øjeblikket den mest velfungerende, da arbejdet kan fordeles på flere hænder.

Retningslinjerne vedrørende registrering er vedtaget på TENENs bestyrelsesmøde den 11. februar 1997.

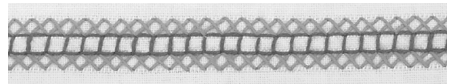
Susanne Nielsen

Metodisk håndarbejdsundervisning

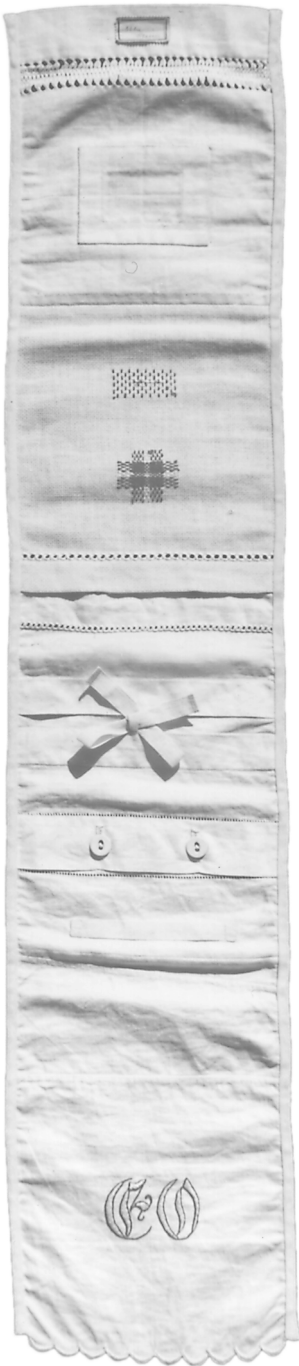
Det var **Rosalie Schallensfeldts** ønske at gøre faget håndarbejde ligestillet med andre fag. Hendes erfaringer havde med al tydelighed vist hende, hvor undervurderet dette fag var både i og uden for skolen og senere hen i livet. Hun brændte for at tydeliggøre sine tanker, så det kunne blive klart for modstandere og vanetænkere, at de tog fejl. Hun hilste deres modsigelser velkommet, så hun med sine meget skarpsindige logiske svar kunne overbevise dem om, hvori deres fejlvurderinger bestod, og derved få den rette vurdering til at fremstå mere klart.

Hun ville løfte håndarbejdsundervisningens placering i skolen, så faget blev et ånds-fag på linie med de andre. Det blev hendes livsopgave.

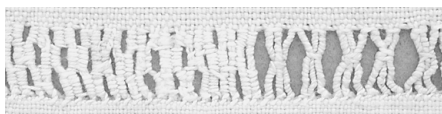
I 1854 begyndte hun virkeliggørelsen af sin idé og sine tanker ved at være medstifter og medbestyrerinde af en højere døtreskole i Berlin. Hun havde et klart blik for den mangelfulde og ukontrollerede undervisningsform i håndarbejde, og mulighederne for at udvikle elevernes karakter og bevidsthed. Herved kunne undervisningen højnes til fordel for den kvindelige ungdom.

Det var en magtfuld modstand, hendes idé var oppe imod: Vanetænkning, uvidenhed og frem for alt elevernes mødres krav om, hvad der skulle undervises i, og især,

Denne type lærreklud kaldes i Danmark for en Schweizerklud. Den blev introduceret af den schweiziske håndarbejdslærerinde frk. Bucher i 1882 på Zahles skole i København. Den her viste Schweizerklud er syet af Ebba Olsen omkring 1920 netop på Zahles skole.

hvordan og hvornår og i hvilke materialer. Det var den enkelte elevs undervisning, det gjaldt. Der var ingen metodisk undervisning. Rosalie Schallenfheldt så klart, hvorledes hun kunne begynde sin "Reformation". Hun forfattede en rundskrivelse til forældrene, hvori hun gjorde dem opmærksom på den mangelfulde undervisning og klarlagde en anderledes og bedre undervisningsform for dem. Hun bad dem også om bedre materialer, i løbet af 3 år kom endnu en klasse med, og senere endnu en klasse, så nu var der 3 klasser med, alt i overensstemmelse med forældrene. Nu var denne skole godt i gang med "Reformationen", en metodisk undervisning.

I 1857 trådte Rosalie Schallenfheldt frem for offentligheden gennem forskellige skrifter, hvori hun gjorde rede for sine visioner, idéer og erfaringer. Heri fremhævede hun håndarbejdsundervisningens manglende kvalitet i sin daværende form. Hun overrakte også disse skrifter til Berlins skolevæsenes øvrighed. Herfra blev hun spurgt, om hun kunne afhjælpe disse mangler.

Hun fremkom derfor med forslag, der kunne forbedre håndarbejdsundervisningens form:

1. I stedet for at "efterabe" - uden selvstændig kreativ tankevirksomhed - skulle der være tanke / hjerne bag undervisningen.
2. I stedet for undervisningen af den enkelte elev skulle der være klasseundervisning.

3. Metodisk samordning af hele undervisningens form for på den måde at befri håndarbejdsundervisningen for forældrenes indblanding og krav.

Forslagene blev mødt med stor velvilje hos skolebestyrelser og andre, som havde indflydelse på skoleforhold. Derfor udgav Rosalie Schallenfheldt i 1861 en plan over tanker om den opgave, hun havde stillet sig, om hvorledes hun var nået til disse slutninger, som kunne løfte faget til den værdighed og den hensigtsmæssighed, hun havde ønsket for den kvindelige ungdom. Hendes skrift blev læst med største opmærksomhed i alle Prøjsens provinser og i mange andre dele af Tyskland. Én af datidens kendte professorer Dr. Zitter nævner skriftet flere gange i sin egen lærebog: *Grundlegung der Lehre vom erziehenden Unterricht* fra 1865.

Også til Schweiz nåede hendes skrift og idéer. Overalt hvor hendes idéer blev kendt, blev de mødt med anerkendelse. I Berlin anskaffede skolemyndighederne et eksemplar til alle kommuneskolerne med anbefaling om at læse det igennem, og de blev også anbefalet at bruge det. Men et er at anbefale metoden - noget andet er at bruge den.

I døtreskolen i Berlin, hvor Rosalie Schallenfheldt som nævnt selv

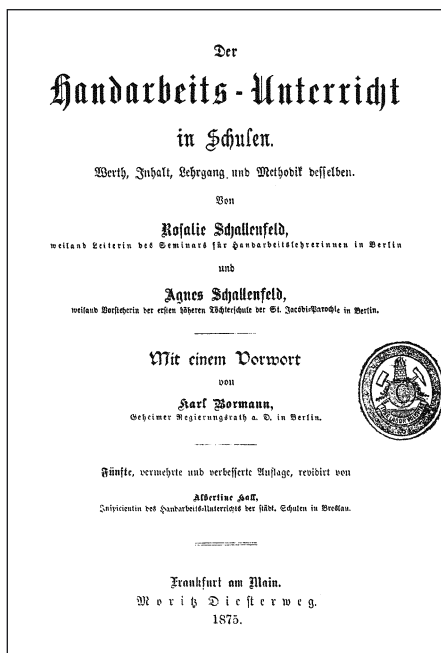
underviste, havde metoden virket i flere år med de bedste resultater. Der blev foretaget en vurdering i året 1863. Alle klassetrin var med, så man kunne vurdere metoden og måden den blev anvendt på. Alle øvrigheder inden for skolevæsenet var der, seminarierektorer, skolebestyrerinder, håndarbejds lærerinder, lærere, venner af skolevæsenet samt forældre. Successen var så stor, at man måtte gentage den.

Rosalie og søsteren Agnes, som også var lærerinde ved skolen, fik ros for deres store indsats for at løfte håndarbejdsundervisningens niveau. En skriftlig anerkendelse var ledsaget af ønsket om, at denne nye og bedre undervisningsmetode måtte vinde indpas i mange skoler i mange lande.

Men - der var stadig et stort arbejde forude. Slendrian herskede mange steder. Nogle steder kendte man ikke metoden. Andre steder var metoden kendt, men man havde ikke prøvet den, måske på grund af egen udygtighed, af frygt for mødres indflydelse, eller hvad der kunne være en reel grund: "Der kunne ikke skaffes de fornødne materialer eller bevillinger dertil".

I 1864 døde Rosalie Schallensfeldt, men hendes livsværk døde ikke med hende, selv om hendes seminarium for håndarbejds lærerinder måtte lukke. Søsteren Agnes Schallensfeldt, som også var bestyrerinde for den nævnte første høje-re døtreskole i St. Jacobi-Parochie i Berlin, arbejdede videre med at udbrede metoden og fik genudgivet *Der Handarbeits-Unterricht in Schulen*. I 1875 kom 5. oplag.

Hvilke tanker havde Rosalie Schallensfeldt gjort sig for at forbed-

re håndarbejdsundervisningen, og for hvilke klasser i befolkningen var håndarbejde en nødvendighed?

Hun konstaterede, at alle kvinder måtte have en stor viden om håndarbejde og hjemmets tekstiler. Hvad de bestod af, hvor råstofferne blev fremstillet, hvordan man behandlede dem og vedligeholdte dem.

Gennem analyser fandt hun frem til, hvilke discipliner der måtte være de basale, hvilken viden og hvilket kendskab til syteknikker, der var nødvendig. Et af midlerne blev en læreklud, der demonstrerer teknikker af stigende sværhedsgrad. Brugen af mønstre og måltagning måtte der også undervises i. Endelig måtte de også undervises i at vedligeholde hjemmets tekstiler.

Mottoet "Fra det lette til det svære" skulle gælde på alle områ-

der inden for et undervisningsforløb, også for elevens egen udvikling. Jo mere moden, jo større krav kunne der stilles.

Det var indlysende, at faget ikke blot skulle efterligne noget, men at der skulle stilles krav til formsans og farveforståelse, til øjet og tanken.

Kravet til udførelsen af et arbejde måtte stadig strammes, indtil det fremstod bedst muligt. Industrien var jo på stærk fremmarch.

Hvis reformerne skulle lykkes, måtte håndarbejde være en disciplin i skolen som havde en fortløbende undervisningsplan med fast timetal for alle elever og det måtte være uden forældreindblanding.

Rosalie Schallensfeldt fortæller i sin beretning, at der er noget, der er "fint" og noget, der er "mindre fint", og kommer til det resultat, at undervisningen ikke kan bruge den klassificering til noget. Undervisningen skal omfatte de discipliner, der er almene for alle samfundsklasser, høj såvel som lav (f. eks. en strømpe, en særk ol.). Materialerne skulle også være ensartede.

Meningen med undervisningen skulle være at danne grundlaget for al kvindeligt håndarbejde på en sådan måde, at det førte til selvstændigt at kunne udføre et arbejde, som almindeligt forekommer i selv den enkleste husholdning og endvidere muliggøre udviklingen af elevens selvstændighed.

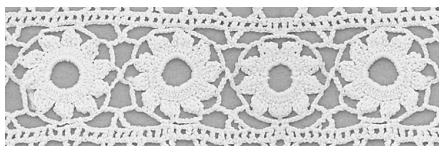
Dertil kom nogle overvejelser vedrørende valg af materialer og brug af disse, for eksempel:

1. Garn - skabe et arbejde af garn (uld)
2. Stof - skabe et arbejde ud af et stykke stof

3. Sammenhæng - at samle nogle forarbejdede arbejder til et samlet hele, ved hjælp af tråd/garn.

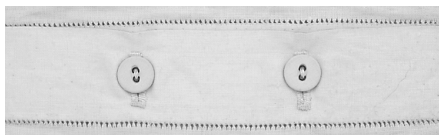
Denne opdeling kan så omsættes til:

1. Strikning, hækling, stopning
2. Syning, reparation
3. Mønstertegning, beklædningsstykker.

I praksis skulle undervisningen ske gennem forevisning af den teknik, der skulle bruges, tegning af mønster eller masker på klassens store tavle, ved samtale om materialet, beregning af forbrug, garn- eller trådtykkelse, og gennem besvarelser af elevernes spørgsmål. Der skulle også være delarbejder og anskuelighedstavler, som viste arbejdets forløb. Således blev alle disciplinerne bygget op fra grunden.

Efterhånden kunne der udlånes prøver og beskrivelser til brug for selvstudier. Metoden bredte sig således succesfuldt til andre lande. I Schweiz dannede metoden "skole" og derfra kom den her til landet.

I sommeren 1882 havde Nathalie Zahle inviteret en schweizisk lærerinde, frk. Bucher fra Luzern. Hun var meget kendt og respekteret i udlandet for sin dygtighed. Hun skulle undervise og vejlede de lærerinder, som havde lyst til at

lære den nye metodiske form. I hendes undervisning indgik som noget selvfølgeligt to andre fag: Geometri og tegning. Mange lærerinder og flere af Københavns og andre byers skolebestyrerinder benyttede sig af tilbuddet. Interessen var stor - men enhver fornyelse eller udvikling tager tid.

Det tog alligevel sin tid herhjemme, inden metoden trængte igennem.

Rosalie Schallensfeldt skitserede også, hvilke krav der skulle stilles til håndarbejds lærerinden:

For det første krævedes der en "veluddannet hånd og et agtpågivende øje og et skarpt blik både for den enkelte og for overblikket med hele klassen".

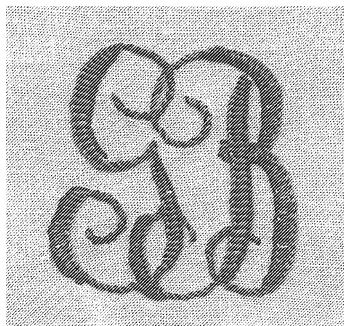
Lærerinden skulle besidde form- og farvesans og have en kultiveret smag, så arbejdet virkede smukt og gav en æstetisk følelse og glæde. Hun skulle have sind for renlighed, orden og være meget opmærksom, også på detaljen.

Desuden var det meget vigtigt, at hun var energisk, havde teknisk færdighed (viden og kunnen), var fortrolig med meningen med håndarbejdsundervisningen og havde materialekendskab.

Endelig krævedes der, at hun skulle kunne tegne frihåndstegning og være fortrolig med at bruge en lineal og passer. Ligeledes skulle hun kunne dekorere med blomster og blade, navne mv. For at bruge disse sidstnævnte færdigheder var det et absolut krav, at lærerinden kunne regne og beregne,

let og hurtigt, også som hovedregning.

Alle disse krav måtte lærerinden kunne opfylde og betjene sig af i sin undervisning med dygtighed og indsigt = forstand (ånd). Blot og bar rutine giver selv med den største færdighed et ringe resultat. Uden en omfattende åndelig dannelse og uddannelse ville skoleundervisningen hovedsagelig være uden betydning.

Jeg vil slutte med at citere Rosalie Schallensfeldt:

"Mögen die hier aufgestellten Forderungen bald überall als notwendige Bedingungen für diejenigen gelten, welche sich dem Handarbeitsunterrichte widmen wollen. Dann werden auch die Prüfungen sich anders gestalten".

Grethe Bentzen Møller

PS.: Artikelforfatterens bog: *Håndarbejde som jeg husker det*, er anmeldt i TENEN, sommer 1995.

Temadag: Art to Wear og Engelsk broderi

Skønt temadagen den 19. januar blev flyttet fra Fuglevad Vandmølle til en haveforening dagen før afholdelsen, kom der alligevel omkring 30 medlemmer (og gæster?) til denne hyggelige eftermiddag, hvor det handlede dels om Japan og dels om engelsk og fransk broderi.

Hanne Frøsig Dalgaard viste og kommenterede en dias-serie fra Nationalmuseets sommerudstilling Art to Wear. Der var i sandhed noget for enhver; de udstillende designere fra Japan, Korea og Taiwan spændte fra den klassiske kimono-model over fantasifulde rober til skulpturelle kreationer. Og ligesom det var spændende at se forskelligheden i design, var det interessant at høre om de anvendte materialer, der også omfattede grydesvampe, plastic og skumgummi!

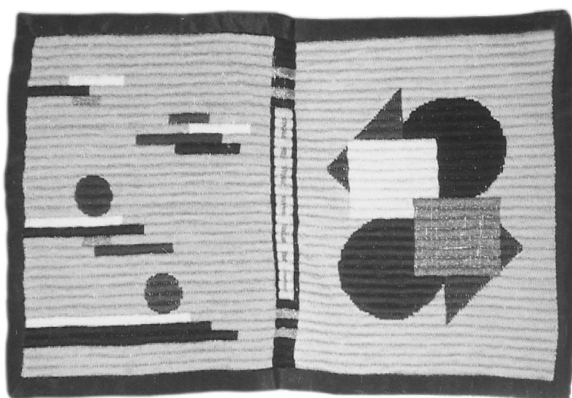
På bordet var der også sørget for japansk stemning i form af japansk the og diverse former for japanske snacks sendt direkte derovre fra.

Derefter var det tid til engelsk og fransk broderi, som flere af medlemmerne havde medbragt smukke eksempler på.

Lis Borup præsenterede sig som håndarbejds lærer og halvprofessionel monogramsyrske. Hun fortalte engageret, hvordan hun i hverdagen arbejder meget med engelsk broderi til monogramsyning, især på dåbskjoler. Lis Borup fandt i øvrigt dåbskjolerne så spændende som kulturhistorie, at hun opfordrede TENEN til at overveje et dåbskjoleprojekt, når forklædeprojektet engang er afsluttet. Hanne Frøsig Dalgaard supplerede med fakta omkring engelsk og fransk broderis opståen og udvikling, hvorefter vi alle kunne se Lis Borup udføre monogramsyning.

En forespørgsel

Torun Gielstrup har som medlem indsendt nogle fotos i forbindelse med et spørgsmål, der har personlig interesse, men som også må interessere TENENs læsere.

Det drejer sig om smukke bogomslag, hvoraf to ses ovenfor. De er broderet i 1929.

Øverst til venstre ses omslaget til *Social kunst*. Det er syet med bomuld på hør. Omslaget til højre er syet med uldgarn og guldtråd i klosterysning på tæt lærred. Det er monteret med et bogmærke-bånd indvendig, hvilket nok er tidstypisk.

Spørgsmålet er dels, hvilke forbilleder der kan have været for disse broderier. Men dels også om der findes litteratur om broderede bogbind og bogomslag.

Er der mon nogen, som kender tilsvarende?

Redaktionen beder læserne hjælpe med oplysninger, skriv eller ring til Hanne Frøsig Dalgaard (se adresselisten på omslaget)!

ANNOUNCE:

KURSER - FOREDRAG - GRUPPEBESØG

TEXTILFORUM

Vestergade 20, DK-7400 Herring, Danmark, Tlf: +45 9712 2980

Studietur til Oslo i efterårsferien 1997

- Fra tradition til fornyelse -

TENEN og Håndarbejds lærernes Landsforening indbyder til:

- * En spændende dag på Bygdøy, hvor Anette Solberg Andresen viser rundt på Norsk Folkemuseum.
- * Besøg på Kunstindustrimuseet, hvor Norges ældste vævede tæppe, Baldisholtæppet, hænger.
- * Besøg på "Høyskolen i Oslo", håndarbejdsseminariet, hvor vi får mulighed for at se forskellige afdelinger så som: Formning, med hovedvægt på tekstil, formgivning og strik og formgivning og dekorativ tekstil.
- * Besøg i div. kunsthåndværkerbutikker, bl.a. FORMAT, der sælger keramik, smykker, tekstiltryk, strik og væv af høj kvalitet. Der ligger også små gallerier rundt om i byen. Disse vil der også være mulighed for at besøge.
- * En aften med foredrag af Kirsten Røvig Håberg, der vil fortælle om: Norsk strik i fransk mode.
- * Evt. en teater- eller koncerttur.

NORSK FOLKEMUSEUM

Dette er planen, som den ser ud lige nu. Endelig plan tilsendes interesserede deltagere, når den foreligger.

Tidspunkt: Forventet afgang fra Danmark søndag den 12/10 1997.
Forventet hjemkomst til Danmark fredag den 17/10.

Sted: Vi forventer at skulle bo på Lysebu, tæt ved Holmekollen.

Pris: DFDS kan ikke give et endeligt tilbud endnu, men prisen bliver ca. 2500 kr.

Tilmelding: Foreløbig tilmelding senest 1. juni 1997 til:

Lene Jensen, Markvangen 14, 4130 Viby Sj. Tlf. 46 49 81 44

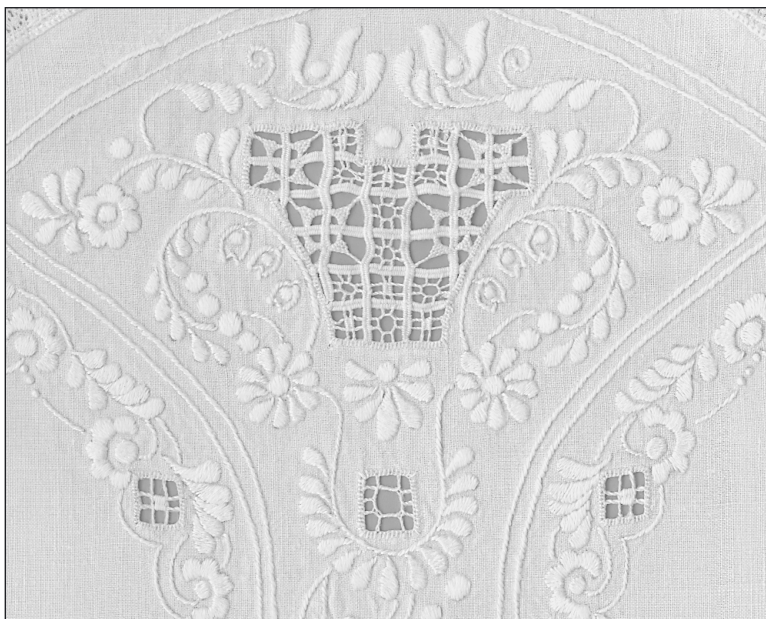
Oplys: Hvor mange deltagere. Enkelt- eller dobbelt værelse. Medbringer du bil. Ønsker du at rejse fra Frederikshavn eller København. Naturligvis også navn, adresse og telefonnummer samt at du er medlem af TENEN.

Skovtur til “Heden” søndag den 17. august 1997

I år er vi blevet inviteret indenfor på hele to gamle slægtsgårde syd for Roskilde for at se ikke blot hedebosyninger, men også gamle dragter.

Vi kører i private biler og samles kl. 11 hos Elsebeth og Henry Berg Olsen på Baalhougård, kendt fra artiklen om fem generationers brug af forklæder i sidste nr. af TENEN. Elsebeth har værnet om familiens hedebosyninger og andre broderier samt dragter, bl.a. en dåbskjole af rød brokade fra omkr. 1790. Hun har hentet en del frem fra gemmerne, og vil fortælle om det.

Den medbragte mad spises her, og værterne byder på en kop kaffe til. Efter frokosten er der mulighed for at se landskabet omkring den 200 år gamle gård og gå tur i den tilhørende skov med hele tre dysser; en af dem er en såkaldt “klingedysser”, som klinger hult, når man slår på den med en flintesten.

Kl. ca. 14 kører vi herfra til Jette og Karl Frandsen på Skovledholm i Osa-ger, hvor vi er inviteret til at se gårdens store dragtsamling.

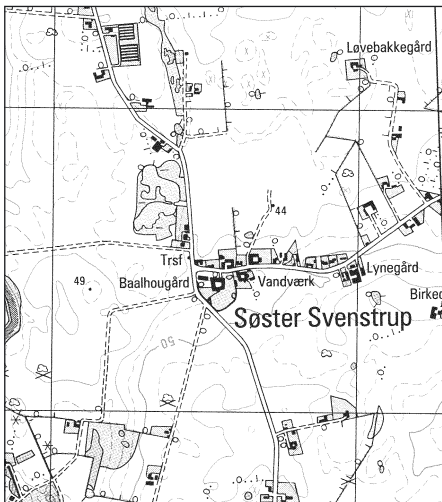
Skovledholm har været i slægtens eje i syv generationer, og samlingen omfatter både dagligdragt, arbejdstøj og finere påklædning såsom diplommatfrakker. Samlingen er så stor, at det ikke er muligt at vise alt på en gang, men Jette Frandsen har lovet at tage et repræsentativt udvalg frem.

Her bliver der også serveret kaffe, og der er lejlighed til at diskutere tekster helt til kl. 17, hvor vi skilles for at tage hjem.

Skovturen til "Heden" er for hele familien og prisen for arrangementet er 30 kr., som betales ved tilmelding til Anni Mejdahl (adresse og giro bag på bladet - husk telefonnr.) senest d. 2. august 1997. Børn betaler halv pris. Meddel venligst, hvis I kun deltager i et af besøgene. Hvis nogen kommer med tog, kan vi arrangere afhentning på Viby S. Station.

Adresser: Elsebeth og Henry Berg Olsen, Baalhougård, Søster Svenstrup Byvej 2, 4130 Viby S.

Jette og Karl Frandsen, Skovledholm, Hvalsøvej 28, Osager 4320 Lejre

Kørevejledning:

Søster Svenstrup ligger mellem Viby Sj. og Osted.

Fra Roskilde køres mod Ringsted ad den gamle hovedvej 1. I Rorup et par kilometer nord for Osted drejes af mod sydøst til Assendløse. Der holdes en anelse mod vest og så sydpå mod Søster Svenstrup.

På kortudsnittet til venstre ses gården Baalhougård nævnt. Det er en hvid 4-længet gård midt i Søster Svenstrup.

Kontaktperson: Lone de Hemmer Egeberg, 42 81 15 97.

HUSK LIGE ...

... AT BETALE KONTINGENT INDEN 1. JUNI 1997!

Sammen med dette nummer udsendes girokort til brug ved betaling af medlemskontingent for 1997/98.

Prisen er uændret 135 kr.

Prøv også at hverve nye medlemmer.

Hvervebrochure kan bestilles hos kassereren.

TENEN - Dansk Tekstilhistorisk Forening

Formand: Susanne Nielsen, Sasserød 16, 5462 Morud, 64 83 11 26
Næstformand: Astrid Dueholm, Åstrupvej 83, 6100 Haderslev, 74 52 19 54
Sekretær: Beth Døssing, Krengerupvej108, 5620 Glamsbjerg, 64 72 30 71
Kasserer: Anni Mejdahl, Nibsbjergvej 10, 7500 Holstebro, 97 42 37 86
Annet Laursen Skjelsager, Dorthesvej 2, 3520 Farum, 42 95 05 55
Redaktion: Hanne Frøsig Dalgaard, Bredebovej 33, 6.tv, 2800 Lyngby, 45 88 32 67
Lone de Hemmer Egeberg, Gærdet 12, 3640 Birkerød, 42 81 15 97
Vibeke og Frits Lilbæk, Kollerødvej 39, 3450 Allerød, 48 17 16 47
Suppleanter: Jytte Harboesgaard, Frederiksberg Allé 78, 1820 Frederiksberg C, 31 21 14 81
Vibeke Lilbæk, Kollerødvej 39, 3450 Allerød, 48 17 16 47
Revisor: Lucie Borgsmidt-Hansen, Broholms Allé 28, 2920 Charlottenlund, 39 64 31 85

Bliv medlem af TENEN - Dansk Tekstilhistorisk Forening. Kontingent for 1997/98 er 135 kr.

Henvendelse: TENEN - Dansk Tekstilhistorisk Forening
Anni Mejdahl, Nibsbjergvej 10, 7500 Holstebro
Telefon 97 42 37 86, giro 143-0130

Medlemsbladet TENEN forventes at udkomme:

Medio april med deadline 1. marts

Medio juli med deadline 1. juni

Medio oktober med deadline 1. september

Medio januar med deadline 1. december.

Artikler og indlæg (gerne på diskette) sendes til Hanne Frøsig Dalgaard, ePost kan sendes til hfd96@internet.dk. ePost kan også sendes til Vibeke og Frits Lilbæk, hskfl@centrum.dk.

Redaktionen forbeholder sig ret til at prioritere de modtagne bidrag.

Ældre numre af TENEN kan købes ved henvendelse til kassereren, så længe oplag haves.
Prisen er 25 kr.

Annoncepriser: 1/1 side: 525 kr. 1/2 side: 300 kr. 1/4 side: 185 kr. 1/8 side: 135 kr.

Flytning bedes meddelt til Post Danmark.

Husk at skrive, at du abonnerer på TENEN, blad nr. 03200 og dit medlemsnummer.

Fotos, hvor intet andet er nævnt: Annet Laursen Skjelsager og Vibeke Lilbæk.

Sats og billedbehandling: Frits Lilbæk.

Digitaltryk: VesterKopi.

ISSN: 0906-9526